

Žalieji pirkimai

Siekdami skatinti informacijos apie žaliuosius pirkimus sklaidą ir stiprinti bendradarbiavimą su rinkos dalyviais parengėme 9-ąjį naujienlaiškį. Visus naujienlaiškius galite rasti [čia](#).

Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija

2023/NR 9

REKOMENDACIJOS DĖL MINIMALIŲ APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ NUSTATYMO PIRKIMO DOKUMENTUOSE. GALIMI ATITIKTŲ ĮRODANTYS DOKUMENTAI

Šiuo metu galiojančioje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-508 patvirtintoje [Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo vykdant žaliuosius pirkimus tvarkos aprašo](#) (toliau – Tvarkos aprašas) redakcijoje prie daugumos Tvarkos aprašo 2 priede produktams (prekėms, paslaugoms, darbams) patvirtintų minimalių aplinkos apsaugos kriterijų nėra nurodytų galimų konkrečių atitiktų patvirtinančių dokumentų. Galimi atitikties žaliojo pirkimo reikalavimams įrodymai yra nurodyti Tvarkos aprašo III skyriaus „Atitiktį žaliojo pirkimo reikalavimams įrodantys dokumentai“ 9 (sąrašas nėra baigtinis) ir 10 punktuose. Kiekvienas pirkimo vykdytojas pats sprendžia (jeigu prie produktų minimalių aplinkos apsaugos kriterijų nenurodyta kitaip), kurie iš Tvarkos aprašo 9.1-9.2 papunkčiuose ar 10 punkte nurodytų dokumentų (arba kitų lygiaverčių įrodymų) įrodytų atitiktį atitinkamiems minimaliems aplinkos apsaugos kriterijams, atsižvelgdamas į konkretų pirkimo objektą ir jam nustatytus konkrečius reikalavimus.

Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – Tarnyba) dažnai sulaukia pirkimų vykdytojų ir tiekėjų klausimų, kokie būtų galimi atitiktį nustatytiems minimaliems aplinkos apsaugos kriterijams įrodantys dokumentai, kaip galėtų būti įrodoma atitiktis nustatytiems reikalavimams, todėl atsižvelgiant į tai Tarnyba parengė rekomendacinį dokumentą dėl galimų atitiktį minimaliems aplinkos apsaugos kriterijams įrodančių dokumentų (ar kitų įrodymų). Šiame dokumente pirkimo vykdytojai taip pat gali rasti rekomendacijas, kuriose pirkimo dokumentų dalyse galėtų būti nustatomi Tvarkos aprašu patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai. Šios rekomendacijos yra parengtos remiantis kitų Europos šalių institucijų, Europos Komisijos skelbiamais dokumentais, iki 2022-12-31 galiojusia Aplinkos ministro įsakymo redakcija bei remiantis atitinkamų Lietuvos institucijų duomenimis.

Pabrėžiame, kad šios rekomendacijos nėra baigtinės, tai yra „gyvas“ dokumentas, todėl kviečiame visus rinkos dalyvius – tiek pirkimų vykdytojus, tiek tiekėjus – būti aktyviais ir dalintis savo įžvalgomis, patarimais, praktinėmis žiniomis, kokie, Jūsų nuomone, galėtų būti objektyvūs įrodymai nustatytiems minimaliems aplinkosauginiams reikalavimams be jau rekomendacijose nurodytų.

Tarnyba siekia, kad šios rekomendacijos būtų nuolat tobulinamos, papildomos ir atnaujinamos atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą, Tvarkos aprašo pakeitimus, rinkos pasiūlą ir į Jūsų įžvalgas bei patarimus.

Jūsų įžvalgos, patarimai, pastebėjimai laukiami el. paštu pasiulymai@vpt.lt.

Tikimės nuolatinio Jūsų bendradarbiavimo ir viliamės, kad šis dokumentas bus naudingas tiek vykdančioms žaliuosius pirkimus, tiek juose dalyvaujantiems.

Rekomendacijas galite rasti [čia](#):

ŽALIŲJŲ PIRKIMŲ AKTUALIJOS

Pirkimų vykdytojai gilino žinias konferencijoje – mokymuose „Žalieji pirkimai 2023“

2023 m. lapkričio 21 d. Tarnyba suorganizavo konferenciją – mokymus „Žalieji pirkimai 2023“ (toliau – Konferencija), kurios metu pirkimo vykdytojai buvo supažindinti su:

- energijos vartojimo efektyvumo principais, kuriuos pristatė VŠĮ Lietuvos energetikos agentūros Energijos vartojimo efektyvumo analitikas dr. Ričardas Masiulionis. Pristatyta kokie energijos vartojimo reikalavimai taikomi pastatams, transporto priemonėms ir įrangai. Pranešėjas akcentavo, kad kiekvienas suprassdamas vartojimo struktūrą galime kryptingai imtis veiksmų ir energetinį efektyvumą padaryti matomu, t. y. turime ne tik įsigyti efektyvų prietaisą, bet ir efektyviai juo naudotis, nes didelę įtaką energijos vartojimo mažinimui turi naudotojų elgsenos ir poreikių koregavimas.

- UAB Vesta Consulting EPD/LCA konsultantės Silvijos Serapinaitės parengtu produktų poveikio aplinkai pristatymu ir EPD (ang. Environmental Product Declaration / Produkto poveikio aplinkai deklaracija) nauda. EPD – tai išsamus produkto gyvavimo ciklo analizės dokumentas (nuo žaliavų išgavimo iki produkto sunaikinimo, jam tapus atlieka), kuris parengtas LCA (angl. Life Cycle Assessment / Gyvavimo ciklo vertinimas) skaičiavimo pagrindu, įgalinantis atlikti kokybinį produktų palyginimą.

- Tarnybos Darniųjų pirkimų skyriaus parengtais išsamiais žaliųjų pirkimų praktiniais pavyzdžiais ir analitiniu stebėsenos įrankiu „[Žalieji pirkimai pagal pirkimų skelbimuose pildoma informacija](#)“. Pranešime pateikiama informacija apie pirkimuose keliamus aplinkosauginius reikalavimus pagal pirkimo vykdytojų pirkimų skelbimuose pateiktus duomenis apie tarptautinius ir supaprastintus (įskaitant ir mažos vertės) pirkimus, naudojantis Tarnybos parengtu įrankiu. Naudojant minėtą [interaktyvią priemonę](#) ir analizuojant joje pateikiamą informaciją, konferencijos dalyviams buvo pristatytos dažniausiai pirkimo dokumentuose pastebėtos daromos klaidos, galimos priežastys bei jų išvengimo ar sprendimo būdai, taip pat pateikti aplinkosauginių reikalavimų gerieji pavyzdžiai.

Konferencijos antroje dalyje vyko praktiniai mokymai. Dalyviai aktyviai įsitraukė į interaktyvią sesiją ir dalinosi įvairia praktika, savo turima patirtimi, aiškinosi žaliųjų kriterijų taikymo galimybes, sprendė pateiktas užduotis pavyzdinėse simuliacijų situacijose, bandė surasti tinkamus energijos efektyvumo sprendimus. Užduočių rezultatai buvo pristatyti visiems, o atsakymai aptarti su ekspertais. Džiaugiamės iš Konferencijos dalyvių sulaukę puikių atsiliepimų ir nuoširdžiai dėkojame.

„Dalyvavimas mokymuose suteikė naudingų žinių, informacijos apie žaliuosius pirkimus. Negaliu išskirti, kas labiausiai patiko, nes iš visų pranešėjų <...> gavau naudingos informacijos, kurią tikiuosi panaudoti vykdydama pirkimus“

„Mokymai labai naudingi. Išgirdau nemažai naudingos, bet dar negirdėtos informacijos. Labai patiko praktinės užduotys, ypač darbas grupėje, nes visi pasidalinome patirtimi ir apibendrinome savo žinias“

„Itin puiki atmosfera, darbinga ir geranoriška. Manau, kad šią atmosferą kuria darniųjų pirkimų skyriaus <...> darbuotojos“

Konferencijos vaizdo įrašą, išskyrus interaktyvios sesijos dalį, galite peržiūrėti Tarnybos Youtube paskyroje, [CIA](#).

Taip pat atsakymus į Konferencijos transliacijos metu užduotus klausimus galima parsisiųsti [CIA](#).

Bendros nuotolinės konsultacijos pirkimų vykdytojams

Darniųjų pirkimų skyrius, siekdamas padėti pirkimo vykdytojams sėkmingai vykdyti statybos darbų žaliuosius pirkimus, 2023 m. spalio 10 d. kvietė pirkimo vykdytojus į naujo formato renginį – bendras nuotolines konsultacijas apie žaliuosius statybos darbų pirkimus, kuriose visi užsiregistravę dalyviai galėjo išgirsti atsakymus į iš anksto pateiktus klausimus. Džiaugiamės, kad tokio pobūdžio nuotolinės konsultacijos susilaukė didelio pirkimo vykdytojų dėmesio. Konsultacijose dalyvavo pirkimų specialistai iš 47 organizacijų, buvo atsakyta į 63 pateiktus klausimus. Iš dalyvių pateiktų atsiliepimų matome, kad suteiktos konsultacijos daugumai buvo labai naudingos, todėl planuojame tokio pobūdžio konsultacijas rengti ir ateityje.

APLINKOS MINISTERIJA PRISTATO

Rekomendacijos pirkimų vykdytojams, nustatantiems aplinkos apsaugos kriterijus savarankiškai. Šias rekomendacijas pirkimo vykdytojai gali taikyti, kai įsigyja prekes, paslaugas ir darbus, ir savarankiškai nustato aplinkosauginius reikalavimus pagal [Tvarkos aprašo](#) 4.4.4. papunktyje nustatytus aplinkosauginius principus. Su rekomendacijomis galite susipažinti [ČIA](#).

Rekomendacijos žaliesiems pirkimams. Skaitmeninės paslaugos ir IT įranga. Rekomendacijos gali būti naudingos įsigyjant programinę įrangą, duomenų centrus, aplikacijų kūrimą, debesijos paslaugas, elektroninės informacijos prieglobos paslaugas, elektroninės prekyvietės paslaugas ir kt. Su rekomendacijomis galite susipažinti [ČIA](#).

Informacinis pranešimas apie energetinio efektyvumo ženklimą supažindina su energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistema Europos Sąjungoje. Atkreipiamas pirkimo vykdytojų dėmesys, jog rinkoje ne visada gali būti prekių su pirkimo vykdytojui reikiama parametrais ir aukščiausia energijos vartojimo efektyvumo klase. Tokiu atveju, pirkimo vykdytojas turėtų siekti įsigyti prekę, kuri yra aukščiausios prieinamos klasės rinkoje. Su pranešimu galite susipažinti [ČIA](#).

TINKLALAI DĖS „ŽALIEJI POKALBIAI“

Nauji tinklalaidžių ciklo „Žalieji pokalbiai“ epizodai

Pristatome dar du „Žaliųjų pokalbių“ ciklo epizodus. Penktajame epizode „[Tvari tekstilė - permainų pagrindas](#)“ diskutuojama apie tekstilę ir jos poveikį aplinkai. Skaičiuojama, kad tekstilės naudojimo poveikis aplinkai ir klimato kaitai Europoje yra ketvirtas pagal dydį, o tekstilės sektorius – trečias pagal vandens ir žemės naudojimo intensyvumą. Kiekvienas iš mūsų turi pagalvoti, kaip mes galime skatinti tvarios tekstilės naudojimą. Poveikį šioje srityje gali turėti viešųjų pirkimų vykdytojai, o ar tiekėjai gali pasiūlyti draugiškos aplinkai tekstilės gaminių, atitinkančių aplinkosaugos reikalavimus? Apie tai tinklalaidėje kalba tekstilės įmonės UAB „Ominteksas“ valdybos narys Vydas Damalakas ir Tarnybos Darniųjų pirkimų skyriaus patarėja Gabija Vitkauskienė. Ar galima išmokti efektyvaus energijos vartojimo? Kokią įtaką turi įvairūs techniniai sprendimai? Ką pasako elektros prietaisų etiketės, ir ką kiekvienas galėtų padaryti siekdamas didesnio energinio efektyvumo? Ar galima gyventi komfortiškai neatsisakius mums įprastų priemonių ar įrenginių, ar tikrai įmanoma sutaupyti tiesiog išsiugdžius naujus vartojimo įpročius bei kryptingai mažinant energijos švaistymą?

Šiais ir kitais klausimais „Žaliųjų pokalbių“ šeštajame, šiais metais jau paskutiniame, epizode „[Ar galima išmokti efektyvaus energijos vartojimo?](#)“ diskutavo Lietuvos energetikos agentūros Klimato kaitos centro vadovas Tadas Norvydas ir energijos efektyvumo ekspertas „Vilnius Tech“ lektorius dr. Karolis Januševičius.

Siūlome prisiminti ir ankstesnius [Žaliųjų pokalbių](#) ciklo epizodus, kurie galėtų Jums suteikti naujų minčių ir įžvalgų rengiant žaliųjų pirkimų dokumentus ir siekiant įsigyti labiausiai Jūsų poreikius atitinkančius produktus. Pirmajame [Žaliųjų pokalbių](#) epizode „[#01 Kiekvienas galime tapti pokyčiu: žalieji pirkimai ir valstybės kaip pirkėjo galia](#)“ diskutuojama apie tai, ko reikia žaliajam pirkimui, ką laimi verslas dalyvaudamas žaliuosiuose pirkimuose, kaip kiekvienas gali prisidėti prie pokyčių valstybėje.

Antrojoje tinklalaidėje „[#02 Aplinkosaugos vadybos standartai: praktinė nauda tiekėjams bei pirkimų vykdytojams](#)“ kalbama apie aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartus, kurie ne tik padeda stebėti, efektyviai suvaldyti ir nuolat mažinti įmonės veiklos daromą neigiamą poveikį aplinkai, bet tuo pačiu atveria naujus verslo horizontus.

Jei Jūsų veikla susijusi su kelių projektavimo paslaugų ir statybos darbais bei jų žaliaisiais pirkimais, jus domina naujos tendencijos, orientuotos į kuo neutralesnį kelių statybos poveikį aplinkai, tuomet nepraleiskite galimybės išklausti trečiąjį [Žaliųjų pokalbių](#) ciklo epizodą „[#03 Tvari kelių statyba: tendencijos ir iššūkiai](#)“.

Ketvirtoji [Žaliųjų pokalbių](#) ciklo tema „[#04 Aplinkai draugiškos pakuotės](#)“ kviečia kiekvieną vartotoją atkreipti dėmesį į savo pasirinkimus ir galią daryti pokytį mažinant vartojimą ir teisingai rūšiuojant. Tinklalaidėje pasakojama apie tai, iš kokių medžiagų yra gaminamos pakuotės, kiek jos tvarios, ir kokių pokyčių galima būtų imtis ar tikėtis ateityje, kad jos taptų tvaresnės.